

55^e Jaargang

Donderdag 27 februari 2020

Bewaar het Pand

Uitgave tot bevordering
van de handhaving
van de oude
Gereformeerde beginselen

Meditatie Ambtelijke praktijk
Kerkelijk actueel
Voor de jeugd Sprekend verleden

Christus voor de goddelozen gestorven

*Want Christus, als wij nog krachteloos waren, is te Zijner tijd voor de goddelozen gestorven.
Romeinen 5:6*

We zijn de lijdenstijd weer ingegaan. De zeven weken voor Goede Vrijdag waarin we stil staan bij teksten en geschiedenissen uit Oude en Nieuwe Testament. Die ons het hart tonen van de Bijbelse boodschap: Sion zal door recht worden verlost. Heel kernachtig predikt Paulus die boodschap in de Romeinenbrief.

In hoofdstuk 5 zegt hij: *Christus is te Zijner tijd gestorven*. Dat kan alleen maar van Hem worden gezegd. Wij mensen sterven niet op een tijd die wij zelf kiezen. Wij sterven wanneer het Gods tijd is. Geen dag eerder en geen dag later. Maar Christus stierf op Zijn tijd. De mensen hadden dat al veel eerder willen laten gebeuren. Maar, zo lezen we in Johannes 10, *Zijn ure was nog niet gekomen*. Te Zijner tijd heeft Hij geroepen: *het is volbracht!* Hij had macht om toen te sterven.

Krachteloos

Dat vond plaats toen wij nog krachteloos waren, zegt Paulus. Dat woord houdt een veroordeling in. Want voor de zondeval was de mens niet krachteloos. De mens bezat daar de kracht van het beeld Gods. Bij machte om de duivel te weerstaan, bij machte om de boom der kennis des goeds en des kwaads te laten voor wat hij was. Bij machte om volmaakt God te dienen, om Hem lief te hebben boven alles en de naaste als zichzelf.

Goddeloos

En het is allemaal weg. De mens dacht als God te worden. Maar in plaats daarvan werd hij krachteloos. Dood in misdaden en zonden. Krachteloos zijn daarom ook goddelozen. *Allen hebben gezondigd en derven de heerlijkheid Gods*. De heerlijkheid Gods, dat is de aanwezigheid Gods. Die derven we, die missen we. We zijn goddelozen.

Rechteloos

En een goddeloos mens is ook een rechteloos mens. Rechteloos voor Gods heilig aangezicht. En met een rechteloos mens kan God doen en laten wat Hij wil. Zo iemand kan geen enkel recht meer laten gelden. Geen recht om gehoord te worden. Geen recht op vrijspraak, zelfs geen recht op strafvermindering.

Reddeloos

Dat betekent dat we niet alleen krachteloos, goddeloos en rechteloos zijn, maar ook nog reddeloos. Paulus zegt dat het in de wereld nog voorkomt dat er iemand zijn leven geeft voor een goede zaak of persoon. *Want nauwelijks zal iemand voor een rechtvaardige sterven; want voor den goede zal mogelijk iemand ook bestaan te sterven*. Er zijn voorbeelden uit de ge-

schiedenis van bekend. In de oorlog hebben mensen hun leven over gehad voor een ander.

Waren wij dus rechtvaardig en goed, dan zouden we nog hoop kunnen hebben dat iemand voor ons zou kunnen sterven. Maar we zijn het niet. *Niemand die leeft zal voor Uw aangezicht rechtvaardig zijn*. We zijn dus reddeloos verloren.

God gelijk geven

En als Christus nu voor de goddelozen is gestorven, is er dan wel een andere gestalte mogelijk om tot Hem te gaan? Als een krachteloze, goddeloze, rechteloze en reddeloze zondaar?

Hebt u God al eens gelijk mogen geven? Of zoals Luther dat noemt: Gott recht geben. God rechtvaardigen. *Uw doen is rein, uw vonnis gans rechtvaardig*.

Voor wie dit begint te leren, wordt de tekst zo'n wonder. Christus stierf in de plaats van een schuldig zondaarsvolk. Als een krachteloze, als een goddeloze, als een rechteloze en reddeloze. Als Borg droeg Hij al die kwalificaties.

Hij in mijn plaats

Als ik niet zie dat Christus daar in mijn krachteloosheid en goddeloosheid aan het kruis hing, dan ben ik nog zo sterk en zo vroom. Dan kan ik nog aan God beloven dat ik het voortaan beter zal gaan doen.

Maar iemand die ontdekt wordt aan zijn krachteloosheid die heeft niet veel meer te vertellen en die heeft nog veel minder te beloven. Ach wat zullen wij beloven?

Maar als u nu in beginsel uit die Borg mag gaan leven. Uit wat Hij heeft gedaan. Dat Hij nu dat oordeel van mijn krachteloosheid heeft gedragen, dan wordt het anders.

En dan kun je verder, dan kun je het leven aanvaarden zoals God het geeft en dan ga je misschien al struikelend in alle gebrek wenend je weg. Maar dan zeg je, ondanks al je krachteloosheid: en toch geloof ik dat het nog eens goed komt. Want Hij is te Zijner tijd gestorven, toen ik nog krachteloos was.

Katwijk, ds. M.A. Kempeneers

Simson, de eerste zelfmoord-terrorist?

Richteren 16:30

*En Simson zeide:
Mijn ziel sterve met
de Filistijnen.*

Nine Eleven. Die getallen zijn spreekwoordelijk. Ze herinneren ons aan de Twin Towers in New York die op 9 september 2001 getroffen werden door twee vliegtuigen, bestuurd door zelfmoordterroristen. In opdracht van Osama Bin Laden lieten de terroristen de torens instorten en sleepten zo 2977 mensen mee de dood in. Als je Googelt op Simson, dan kun je lezen dat hij door veel mensen de eerste zelfmoordterrorist wordt genoemd. Allerlei vergelijkingen worden gemaakt tussen 9/11 en Richteren 16. Allebei een wraakactie met godsdienstige motieven. Allebei een vernield gebouw. Allebei drieduizend slachtoffers. Klopt die vergelijking? Als dat waar is dan moeten wij als christenen onze mond maar houden bij de veroordeling van terrorisme.

Mijn ziel sterve met de Filistijnen.

Simson begreep dat hij niet meer levend de tempel van Dagon zou verlaten. Als de Filistijnen moe van dit spel zijn, dan zullen ze hem doden. Simson zal Israël niet meer kunnen richten. Hij heeft immers geen ogen meer. Maar dan zal hij nog één keer om kracht vragen en het ultieme offer brengen in de strijd: zijn eigen leven. In het vorig artikel heb ik uitgelegd waarom we dit niet als zelfmoord moeten uitleggen. Simson stierf in de strijd tegen de Filistijnen. God nam wraak op Zijn vijanden en Simson was Zijn wapen.

Maar lijkt dit toch niet erg veel op wat de moslimterroristen doen? Die voor Allah en Mohammed zichzelf met een vliegtuig te pletter vliegen tegen een gebouw en duizenden mensen de dood in slepen? Of die met een bomgordel zichzelf opblazen in een mensenmenigte en tientallen slachtoffers maken? Is de Bijbel een 'Bloedboek', zoals de Vlaamse schrijver Dimitri Verhulst zegt? Vol van geweld en terreur, genocide en bloedvergieten? En is Simson een verre voorloper van Osama Bin Laden?

Als we een antwoord zoeken in de Bijbel, dan moeten we concluderen

dat de suggestie nergens op gegrond is. De Bijbel roept nergens mensen op om zulke dingen te doen. In de fundamentalistische islam worden jongeren opgeleid om met hun eigen dood ongelovigen (inclusief Joden en christenen) te doden. Bij Simson was dat beslist niet zo. Hij heeft dit niet opgezocht en noch minder geweld, al was hij er wel verantwoordelijk voor. Het was eigen schuld dat hij blind naar Gaza werd afgevoerd. Maar dit was zeker niet de bedoeling. En ook nergens in de Bijbel wordt hij om deze daad verafgood of bejubeld. Terwijl je schrikt van de heldenverering van moslimterroristen of Palestijnse terroristen die hun tegenstanders willen vernietigen. Hun dood wordt als propaganda gebruikt. De trotse familie van de omgekomen strijder krijgt een hoge beloning voor het verlies van hun zoon of dochter.

Bij Simson lezen we niets daarvan. Hij is geen voorbeeld of held geworden. Niemand in het Oude Testament is naar hem vernoemd. Zijn daad wordt nergens goedgekeurd of verheerlijkt. Nergens wordt opgeroepen zijn voorbeeld te volgen.

Maar Hebreeën 11 dan? Daar staat Simson dan toch maar in de rij van 'geloofshelden'. Ja, zo worden ze weleens genoemd. Maar dat is ongepast. Want het zijn geen helden geweest. Abraham niet, Mozes niet en ook Simson niet. Ze hebben in eigen kracht niets gepresteerd. Ze hebben wel geloof gekregen. Maar dat maakt hen geen geloofshelden. God houdt er geen helden op na. Integendeel. Paulus roemt in zijn zwakheid (2 Korinthe 12:9). Paulus was in zichzelf niet opgewassen tegen de zonde en de duivel. Hij moest leren om van genade te leven en niet van zijn goede werken. En juist als hij zo zwak was, maar door het geloof op Christus mocht zien, dan werd hij machtig en sterk in de goede strijd. Nee, de Heere heeft geen geloofshelden. Wel geloofsgetuigen. In hen kunnen we zien waar het geloof toe in staat wordt gesteld.

Jij hebt dat geloof ook nodig. Want diezelfde machten zijn nog steeds bezig om God, Zijn Woord en Zijn volk te bestrijden. Welke machten zijn dat dan? De geestelijke boosheden in de lucht. De wereld met haar begeerlijkheden. Je eigen zondige vlees. En je hebt geen kracht in jezelf om die doodsvijanden te bestrijden. Ben je daar al achter gekomen? Dan zul je net als Simson om kracht en genade gaan leren bidden.

*Ds. M.A. Kempeneers
www.bewaarahetpand.nl*

In heel wat huizen wordt gelukkig elke dag de Bijbel nog gelezen. Het blijve zo. Want we lezen toch het Woord van God. Nu is er naast de Bijbel de krant. Ook een dagelijks gegeven. Elke dag komt er een in huis. Het blad ligt op tafel of bij de hand om gelezen te worden. De vraag 'waar is de krant' is geen onbekende. Nieuws is aantrekkelijk. In de krant staat nieuws. Nieuws dichtbij of veraf. Nationaal. Internationaal. Plaatselijk. Het nieuwsblad is van betekenis. Vandaar dat het een betrouwbaar blad behoort te zijn. Waar Bijbelse eisen en normen niet ontbreken. Alhoewel het geen tweede kerkblad behoeft te zijn. Verslagen uit kerken kunnen we ook lezen. Aantrekkelijk zijn verslagen van conferenties en vergaderingen. Onderwerpen en actuele zaken worden toegelicht. Wat de kerkdiensten betreft staat er donderdags in het R.D. een hele lijst. Dat is een goede zaak. Niet in de eerste plaats voor informatie. We worden erop gewezen dat er in Nederland op zoveel plaatsen dienst wordt gehouden. Het moge zo blijven. Twee diensten op zondag. Wie het moet hebben van de zondagse diensten en er niet buiten kan is getroffen door de neergang van de tweede dienst en de vulling van de dienst. Over het gezag van de Schrift wordt verschillend gedacht. En wat is er theologisch-ethisch gaande. Zelfs het gemeentelijk zicht domineert. Het gemeentelijk eisen staat boven de kerkelijke verplichting ten opzichte van elkaar. Het onderling overleg, gesprek ontbreekt. Allereerst bij kerkenraden. Laten we de nood der tijden waarin we als kerk staan niet onderschatten. We zouden moeten zijn een stad op een berg. Een licht op de kandelaar. Waken en bidden opdat

Paulus. Woord ook voor nu!

Titus 2:11-14

we niet in verzoeking komen. De beleving van het Paulinische woord in de eindtijd waarin we staan, zij onder ons. Er is wat gebeurd. De zaligmakende, de heil aanbrengende genade is verschenen aan alle mensen. Heilvol. Steun gevend aan het leven. Alle soorten van mensen delen in de verschijning. Hoe moeten we dit zien? We kunnen denken aan een ziekenhuis. Dat ziekenhuis is er voor iedereen die hulp nodig heeft. Gelijk ook Jezus zegt: Die gezond zijn hebben de medicijnmeester niet van node, maar die ziek zijn. Matth. 9:12. Zoals nu een arts thuis of in het ziekenhuis werkt en hoop wil geven en zich daarvoor inspant. Zo werkt de heilbrengende genade. Vast en zeker. Maar voor die genade zijn er geen mogelijkheden. Eens riepen de discipelen op Jezus' woord uit: Wie kan dan zalig worden? Jezus zei: De dingen die onmogelijk zijn bij mensen, zijn mogelijk bij God. Lukas 18:26 en 27. De werking van de zaligmakende genade brengt een nieuw leven tot stand en de functionering ervan. Het wilsleven staat daar niet buiten. In de genoemde genade zit ook onderwijs. Dit onderwijs gaat gepaard met een pedagogische werking. Het voedt op. Het doet veel ten goede. Verzaken. Neen zeggen tegen alle goddeloosheid en wereldse begeerlijkheden. Tegen alles wat in strijd is met Gods Woord en Wet. Geen aanpassen, geen inpassen mag er zijn. Verloochening is een werkelijkheid. Dit alles gaat gepaard met een heilig, rechtvaardig leven. Dit wordt gezien in de samenleving. Het belijden in woord en bijzonder met de daad. De Schrift wijst ons op personen die ook een zalig leven hebben gekend. Niet gierig, maar verantwoord. Zo leven in de wereld van nu. Gedreven en geleid door de zaligmakende genade Gods. Met uitzicht. Genade schittert in de nacht der tijden als een helder licht. Moedgevend. Sterkend. vertroostend. Verwachtende de zalige hoop en verschijning der heerlijkheid van de grote God en onze Zaligmaker Jezus Christus Die Zichzelf voor ons gegeven

heeft. Titus 2:13-14. Daar staat wat geschreven. Een leven naar Gods geboden en inzettingen. Vrezende God de Heere en Jezus Christus Zijn Zoon. Met een gerichtheid op de toekomst. Met verwachting. De zalige hoop. Ontvangen zal worden de volle, rijke gemeenschap met de drie-enige God. Rijk is het als leeft: Maar blij vooruitzicht dat mij streelt, ik zal ontwaakt Uw lof ontvouwen, U in gerechtigheid aanschouwen, verzadigd met uw Godd'lijk beeld. Psalm 17:8 berijmd. Wat zijn de Psalmen rijk. Voor de diensten hebben we aan de Psalmen genoeg. De verwachting mag ook gericht zijn op de verschijning van de heerlijkheid van de grote God en onze Zaligmaker Jezus Christus. De eerste verschijning van Christus Jezus in het geboorteuur bracht genade. Door Jezus' Zelfovergave verworven en als heerlijke uitstraling gekend. De tweede verschijning doet delen in 's Heeren volle heerlijkheid. Psalm 68 vers 4 is daar een getuigenis van. De rechtvaardigen zullen van vreugde opspringen voor Gods aangezicht en van blijdschap vrolijk zijn. Leg daarnaast Psalm 68:2. Wat wordt dit verduisterd door wat er leeft in het kerkelijk leven. Daarover zou het moeten gaan zelfs in een synodale vergadering. Wie is er die leeft bij de vraag: Wat is het oordeel van de Koning van de Kerk en wat behoort prioriteit te hebben in het kerkelijk leven en daarbuiten? Bijzonder behoort de zichtbare situatie, de neergang van het kerkelijk leven, voorgangers van gemeenten tot gebed en handelen te leiden. In Titus 2 staat wat. Jezus' Zelfovergave. Zijn voldoening aan de eisen van Gods recht heeft ten doel verlossing van alle ongerechtigheid en zo Zichzelf een eigen volk te reinigen ijverig in goede werken. Titus 2:14. En roept op om te strijden voor het geloof dat eenmaal de heiligen is overgeleverd. Judas:2. Laten foto's van overleden broeders ons niet aanklagen.

ds. M.C. Tanis

Nabetrachting

Houding

Gods kind moet na het aanzitten aan de tafel heel goed op zichzelf letten. Na het aangaan moet hij zich waardig gedragen. Ook is er sprake van het nakomen van christelijke verplichtingen. Dat komt overeen met de grootheid en heerlijkheid van de Heere Jezus Die aan Zijn tafel heeft doen aanzitten. Er moet sprake zijn van een christelijk leven. Als het goed ligt wil het hart de Heere dienen. Dan noemt Teellinck de volgende zaken: 1.een hartelijke en christelijke vreugde, 2.een gepaste ontvangst voor Christus, 3.een opnieuw in herinnering brengen Wie de Heere Christus is en wat Hij doet, 4.een inniger beleefde gemeenschap met Christus, 5.een vernieuwing en versterking van de gaven van berouw, geloof en liefde, 6.een nieuwe gehoorzaamheid en volharding in al het goede.

Een hartelijke en christelijke vreugde

Als twee partijen zich verzoenden met elkaar werd er een maaltijd gehouden die gepaard ging met veel vreugde. Het Avondmaal is met zo'n verzoeningsmaaltijd te vergelijken. In het Avondmaal wordt het Paaslam ter verzoening voor ogen gesteld. Het bittere lijden en sterven van Christus wordt uitgebeeld. Hierbij dient vreugde te zijn omdat de Heere om Christus' wil de zonde nooit meer zal toerekenen aan Zijn kinderen. God zal in alles naar lichaam en ziel genadig verzorgen. Bij de geboorte van Christus was er vreugde in de hemel en op de aarde. Simeon was zeer verheugd toen hij het Kindeke in zijn armen mocht nemen. Gods kinderen kunnen Jezus niet in de armen nemen, maar zij ontvangen door het geloof Jezus in het hart. Zouden Gods kinderen dan niet van vreugde opspringen? Veel avondmaalgangers kennen deze vreugde niet omdat zij het ware geloof niet kennen. Anderen zijn terneergeslagen vanwege klein geloof en moedeloosheid. Als iemand u heeft uitgenodigd de maaltijd bij hem te gebruiken en u gaat niet vrolijk en blij daar vandaan, hoe zou hij dat vinden? Ook voor Jezus Christus is het erg als er bij Gods kinderen geen vreugde is na het aanzitten aan het Avondmaal. Het middel om die vreugde op te wekken is aan de Heere Jezus Christus te gedenken. Blijdschap wordt een vrucht van de Geest genoemd (Gal. 5:22). Christus wil hen die treuren over hun ongelovigheid vertroosten en vreugde schenken. Hij zal het gekrookte riet niet verbreken en de rokende vlaswiek niet uitblussen.

Een gepaste ontvangst voor Christus

De Heere dient op een geestelijke wijze ontvangen te worden. "Allereerst moeten we de woning van ons hart goed schoongemaakt hebben en ook goed opgeruimd houden." Het hart dient bekleed te zijn

met heiligheid, met barmhartigheid, vriendelijkheid, zachtmoedigheid, ootmoed, geduld en liefde. In zulke harten wil de Heere Jezus graag wonen. Vervolgens moet het hart geheel aan de Heere toevertrouwd en in bezit gegeven worden. Het hart moet een troon voor de Heere Jezus zijn zodat Hij regeert in hart en leven. "We moeten ons hart dan helemaal richten naar Zijn wil en het bestuur ervan aan Hem overlaten." Er zijn avondmaalgangers die precies het tegenovergestelde doen. Zij gaan na het avondmaal de wereld weer in en hebben vermaak in allerlei zonden. Mondchristenen dienen hun eigen afgoden: wellust, gierigheid of wraakzucht. De wereld weegt hen zwaarder dan Christus. Gods kinderen dienen er naar te staan de Heere Jezus Christus zo hartelijk mogelijk te dienen. Zij moeten ernaar streven dat hun hart vervuld wordt met heilige gedachten, verlangens, aandoeningen, overdenkingen, voornemens en beschouwingen die de Heere Christus aangenaam zijn. Het middel daartoe is het gedenken aan de Heere Jezus Christus. Aan wie kunnen we ons hart en ziel beter toevertrouwen dan aan de Heere Jezus Christus? Christus komt de heerschappij in hart en leven toe. Christus heeft Gods kinderen duur gekocht opdat zij God zouden dienen en verheerlijken.

Een opnieuw in herinnering brengen Wie de Heere Christus is en wat Hij doet

Het Avondmaal wordt ter gedenktentis van Christus gehouden. Het gaat om Zijn lijden en sterven en de vruchten die daaruit voortkomen. Hier behoort altijd aan gedacht te worden. Gods kinderen dienen ervan vervuld te zijn. Zij ontvangen aan het Avondmaal de Heere Jezus Christus door het geloof in het hart. Dan is het onmogelijk niet steeds aan Hem te denken. Er zijn avondmaalgangers die binnen een week na het Avondmaal niet meer aan de Heere Christus denken. Zij gaan helemaal op in de dingen van deze wereld. Soms zetten Gods kinderen ook de Heere Jezus Christus op de tweede plaats. Een middel hiertegen kan zijn een vast moment op de dag te nemen om te denken aan de dingen die met Christus te maken hebben. Waardeer de weldaden van Christus, dan zullen ze beter in uw gedachten blijven. Christus heeft om uw ziel te voeden het Avondmaal ingesteld. Aan het kruis heeft Hij aan u gedacht. Denk ook aan Hem.

Ds. A. van Heteren

HET VIRUS

Velen zullen er bang voor zijn. Kan het ook ons bereiken? Hoeveel spanning bij hen die het virus dragen. Hoezeer blijkt dat wij, mensen, zwak en nietig zijn. Dat is een Bijbelse waarheid.

Ik moet nu speciaal denken aan het cruiseschip, waar het coronavirus ook toesloeg. De passagiers hiervan maken wel extra zware spannende dagen door. Hierover denkend, komen allerlei zaken mij voor de aandacht.

Als we de reclames mogen geloven, is een cruise een bijna paradijselijke belevenis. Zo'n schip is een wereld op zichzelf. Al wat het leven te bieden heeft, ligt er in de etalage. Men spreekt van "genieten" van de vroege morgen tot de late avond. Een wereld van entertainment! Je kunt er zwemmen, drinken, zwelgen in tongstrelende spijzen; kortom, je hoeft je geen moment te vervelen. Ik stel mij voor dat goed en kwaad zich in de heerlijkste kleuren aan ons voordoet. Ja, ook goede en aangename en geoorloofde dingen, waar we van genieten mogen. Maar dan plotseling de onzichtbare vijand: te klein om het te kunnen zien, maar gevaarlijk en dreigend als de dood zelf.

Is dit niet een beeld van het leven van velen? Rondobberen op de zee van het leven, waar ook veel zichtbare gevaren heersen. Denk maar aan de Titanic, die lek voer op een grote ijsberg. Maar verder zijn er de stormen en de huizenhoge golven, die ons scheepje zo maar op de rotsen kunnen doen stranden. Er zijn de diepe afgronden waar Jona mee te maken kreeg en het zijn de stormen, die de discipelen hebben beangstigd. Maar hier nu zo'n andere en subtiele, maar toch wel machtige dreiging.

De mens van deze tijd wordt, net als op die boot, omringd door een wereld van genot. Hij streeft daar ook naar. Laatst las ik de uitspraak: We amuseren ons kapot. Alles moet leuk zijn. Wie denkt aan de vele festivals, die straks in de zomermaanden weer op stapel staan, of aan de sportwereld, die het nieuws continu beheerst. Er bestaat een wereld waar wij misschien nauwelijks weet van hebben. Lachgas (!) speelt een rol in het verkeer! Het gaat over de sterren van het doek of op de buis, die de idolen zijn van de massa. Genieten, dat is een modewoord geworden.

Ik moet nog wel eens denken aan een andere tijd, toen in onze kringen de dominees van toen in het middelpunt stonden. Het waren eigenlijk ook een heel klein beetje de sterren onder ons, waar over gesproken werd. Dat is hier en daar nog wel zo. Dat was destijds ook niet altijd zo goed en verheffend. In hun plaats hebben we nu al die andere toppers uit de media. Iedereen kent ze; als ze sterven heerst er een nationale rouw. Er is veel veranderd. Veel mensen leven op zo'n luxe cruise, waar alles schittert en glanst en uitnodigt tot meedoen. Eigenlijk geldt dat ook van ons. Wat heeft het moderne leven ons veel te bieden. We zijn van alle gemakken voorzien en we proberen toch ook, al zijn we reformatorisch, ons deel te krijgen van al dat moois. Maar dat mooie schip kan zo maar door de zwaarste stormen overvallen worden. We zijn ook als mensheid, ieder moment door

de dood omvangen. De barometers geven zwaar weer aan en we worden nogal eens opgeschrikte door code oranje of iets dergelijks. Wat is er in de wereld om ons heen en vlakbij veel ondraaglijk lijden en ellende. Er zijn machtige tegenstellingen: de een verdrinkt in het noodweer of slaat overboord, terwijl de ander zich baadt in riant luxé.

En nu dat virus, dat zo maar ineens de economie naar de afgrond jaagt, als alles stil komt te liggen. Een onzichtbare vijand, een geheime moordenaar! Te klein en te onbeduidend om er echt mee te rekenen. En gesteld dat het ook u zou bereiken?

Ik weet nauwelijks wat een virus is. Maar het zit in de lucht en je geeft het makkelijk door aan anderen, zonder dat je het merkt. Zo'n virus lacht om al die laboratoria en ziekenhuizen, die uitgerust zijn met de nauwkeurigste instrumenten. Men kan heel veel. Je kunt ervan versteld staan. Maar we zijn niet boven de afhankelijkheid uitgekomen. De pestilentie wandelt rond, het verderf verwoest op de middag. Wat een roepstemmen! Je zou het virus kunnen vergelijken met de zonden. Er zijn grote en kleine zonden. Zonden kunnen de vorm van bacteriën aannemen; je hebt er geen erg in en je merkt het nauwelijks. Maar je wordt er wel ziek van. Het zijn de zwaarste kwalen waar de mensheid mee worstelt. Het zijn de kleine vossen. De grote zijn slim en sluw, maar de kleintjes hebben weer andere mogelijkheden. Ja, het leven zonder God in de wereld is ingewikkeld. Augustinus heeft de zonden als volgt benoemd: *levia*, *brevia* en *minuta*. Latijnse woorden die betekenen: lichte, kortdurende en kleine (zonden). Vooral in de Rooms-Katholieke theologie heeft men de zonden nauwkeurig willen onderscheiden. De drie bijna onvergeeflijke zonden waren en zijn daar: overspel, hoererij en moord. Daarnaast waren er de vergeeflijke zonden, die lichtgeacht werden. Zulke onderscheidingen zijn niet vruchtbaar.

We moeten ons wachten voor grote en kleine zonden. Maar er is een schuilplaats, waar psalm 91 van spreekt. U bent misschien geen drager van een virus of een bacterie, maar u bent wel drager van de zonde. Bij de Heere echter zijn uitkomsten tegen allerlei nood en dood.

Inmiddels leven we mee met de passagiers. Moge de Heere hen bewaren. Ook al die duizenden, die besmet zijn. Deze schijnbaar kleine vijand kan niet alleen een leven stil leggen, het kan ook de economie verlammen. Het kan de hele mensheid treffen. De Statenvertalers hebben hun werk gedaan toen de pest rondwaarde en hen bedreigde. Dus blijkt: Gods werk gaat door, ook als alles onmogelijk lijkt. De Heere alleen is onze Heelmeester.

Ds. P. Roos

Jozefs dromen

Er zal niemand onder ons zijn die nooit een preek over Jozef heeft gehoord of een boek over hem heeft gelezen. Het is voor jong en oud een van de meest aansprekende geschiedenissen uit de Bijbel. Omdat er met name over het begin van Jozefs geschiedenis wel wat verschillend wordt gedacht, willen we nu een vraag behandelen die gaat over de twee dromen die Jozef in zijn jeugd droomde.

Dat Jozef Jakobs lievelingszoon was kunnen we volkomen begrijpen, toch? Er bestond voor Jakob maar een vrouw, Rachel, en zo hoort het ook. Hij had haar zo lief dat hij 14 jaren zonder loon voor haar werkte om haar zijn vrouw te kunnen noemen. Door bedrog kreeg hij ook Lea nog als vrouw, en daarbij nog twee, laten we zeggen, bijwijken, maar Rachel was zijn vrouw, de lust van zijn ogen, zijn liefste. Het is dan ook volkomen te begrijpen dat hij Rachels kind, Jozef, lief had, erg lief had. Misschien leek Jozef wel heel veel op zijn moeder. Het is echter niet goed geweest van vader Jakob om Jozef voor te trekken en anders te behandelen dan zijn andere kinderen. De andere jongens waren evengoed zijn eigen vlees en bloed. Als we dus lezen dat Jakob Jozef lief had boven zijn andere zonen moeten we hieruit opmaken dat Jakob dat liet merken en dat zijn andere zonen dat ook merkten.

Dat heeft wrijving gegeven en Jakob was de aanleiding. Zijn voorkeur voor Jozef kwam dus door zijn onvergetelijke Rachel, maar ook omdat Jozef een oppassende jongen was, maar ook nog eens iemand die de Heere vreesde. Dat herkende Jakob in Jozef. En bij zijn andere kinderen kwam hij geen Godsvreze tegen. Juist het tegenovergestelde. En het goddeloze gedrag van Jakobs zonen kwam Jozef ook te weten. Dat hij hun zonden doorvertelde aan vader Jakob zette bij de broers ook kwaad bloed.

Of we dat klikken moeten noemen? Misschien wel. Maar klikken is vaak hypocriet, je suggereert alsof je zelf beter bent en nooit zou doen wat die ander deed! Maar was dat bij Jozef zo? Wie de Heere leert vrezen, zeker als kind, gaat toch schrikken van de zonde? Ik zie het eerder als een teer geweten van een Godvrezend kind. Was Jozef zonder zonde? Beslist niet. Als we niet doen wat de goddelozen doen, wil dat niet zeggen dat ons hart beter is. Van ons aller hart geldt dat het boos is vanaf het prille begin, zie Genesis 8 vers 21 waar de grote Kenner van ons hart zegt dat het gedichtsel van ons hart boos is van onze jeugd af. Maar de vreze des Heeren bewaart wel voor het kwaad. Wat later in het huis van Potifar door Jozef getuigd wordt, als hij de intrigues van zijn bazin afwijst, leefde al vroeg in Jozefs hart. Ik neem het op voor Jozef, omdat ik het wil opnemen voor het werk van de Heere.

En dan die dromen! Die waren anders dan die van ons en Jakob en Jozef hebben dat geweten. Het was een middel waardoor God Zich openbaarde en sprak. Dat Jozef twee maal dromen kreeg met dezelfde strekking en boodschap was ook al een bewijs dat de Heere sprak! De geschiedenis heeft duidelijk laten zien dat

de dromen van God waren. En natuurlijk sprak Jozef daar van. Natuurlijk kon hij daar niet van zwijgen. Ook dit wordt door sommigen wel als trots uitgelegd, alsof Jozef aan het opscheppen was. Het gevolg van Gods spreken tot je ziel is echter altijd dat jij daarover ook gaat spreken. Hoort wat mij God deed ondervinden! Wel is het duidelijk dat Jozef nog niet geweten heeft van de betekenis van de dromen. Alleen was duidelijk dat een ieder zich straks voor hem zou neerbuigen, maar hoe dat zou gaan wist ook Jozef niet. Dat zou op Gods tijd duidelijk worden. De dromen waren van God; de geschiedenissen van vader Jakob getuigden er ook van. Jakob heeft de dromen van Jozef dan ook bewaard in zijn hart. Daartegenover valt de reactie van Jakobs zonen erg tegen. Zij gingen regelrecht tegen hetgeen God openbaarde in, zonder er zelfs maar over na te denken. Zo is nu de mens, die het Woord van God verwerpt! Hebben we dat in ons eigen hart al ontdekt? De broers gingen zelfs regelrecht tegen die dromen in toen ze Jozef eerst wilden doden, toen toch maar niet, en hem in de put wierpen, waar hij toch ook uiteindelijk sterven zou, en zeiden: wij zullen wel eens zien wat er van zijn dromen worden zal! Natuurlijk denken we bij deze ellendige geschiedenis aan de gang die de Heere Jezus moest gaan, toen ook Hij door Zijn broeders verworpen werd, uit een haat zonder enige oorzaak. Maar nu gaat het ons even over de persoon van Jozef. Zal hij helemaal niet trots geweest zijn en zich boven zijn broers verheven hebben gevoeld? Wie het mensenhart kent mag het antwoord geven, maar ik kan het niet uit de Bijbel opmaken dat Jozef zich uitdagend en trots gedroeg. Maar hij droeg toch dat mooie, veelkleurige overkleed? Wat had hij anders met dat geschenk van zijn vader moeten doen dan het aannemen en zich er mee kleden? Als de broers hem dit geschenk van hun vader van het lijf rukken en later, gedoopt in bokkenbloed naar hun vader sturen, kan ik me alleen maar verbazen over de liefdeloosheid en hardheid tegenover hun vader. Want zij wisten hoe lief hij Jozef had. Jozef was zijn vader gehoorzaam geweest en had zijn broers opgezocht om naar hun welstand te vragen. Vaderlijke zorg. En wat krijgt Jakob er voor terug? Hij wordt bedrogen door zijn kinderen. Ja, ik weet wel, bedrog was Jakob ook niet vreemd. Maar wat denk je van het gedrag van zijn zonen? Als ze hun vader zien rouwen proberen ze hem nog te troosten! Huichelaars. Ik ben niet jaloers op de broers. Wel op Jozef, al wordt hij slaaf en al zit hij jaren in de gevangenis. Want de Heere was met hem.

Ds. K. Hoefnagel

Cyprianus – pastor in tijden van grote sterfte (1)

Epidemie

252 na Christus. Nadat de pest al langere tijd delen van het Romeinse Rijk heeft geteisterd, bereikt deze ziekte nu ook Carthago. Mensen krijgen te maken met pijn aan de ogen, koortsaanvallen, algehele lichaamszwakte en dysenterie. Velen sterven. De levenden zijn ontredder: niet alleen hebben ze geliefden verloren, maar ook is er de angst dat de ziekte hen zal treffen. Bovendien is het nog maar heel kort geleden dat een zware vervolging een einde heeft gemaakt aan het leven van veel christenen.

In deze situatie schrijft de bisschop van Carthago, Cyprianus, een boekje onder de titel *Sterfelijk* (Latijn: *De mortalitate*. De letterlijke vertaling luidt: 'Over de sterfelijkheid'). In dit boekje gaat hij in op allerlei pastorale vragen en noden van zijn gemeenteleden. Hoofdzakelijk vier vragen krijgen de aandacht: 1) Hoe moeten christenen omgaan met deze epidemie en met het besef dat ook zij kunnen sterven? 2) Hoe moeten christenen reageren op het verlies van dierbaren door deze verschrikkelijke ziekte? 3) Waarom worden juist de christenen zo zwaar getroffen, eerst door vervolging en nu door de pest? 4) Welke verantwoordelijkheid hebben de christenen ten opzichte van hun door ziekte getroffen medeburgers?

Troost

De komende afleveringen luisteren we Deo volente naar de boodschap van dit boekje, dat gerekend wordt tot de christelijke troostliteratuur. Eerst echter een korte kennismaking met Cyprianus. Wie is deze kerkvader?

Cyprianus wordt tussen 200 en 210 geboren in Carthago, in die tijd een van de grootste steden van het Romeinse Rijk. Het is dezelfde stad waar in 203 Perpetua en Felicitas de marteldood zijn gestorven. Cyprianus is afkomstig uit een rijke heidense familie en volgt de in die tijd gebruikelijke opleiding tot een 'zeer geleerd en welsprekend man'. Na zijn studie is hij werkzaam als redenaar.

Rond het jaar 245 komt Cyprianus tot bekering. In zijn mooie boekje 'Aan Donatus' (*Ad Donatum*) – een voorloper van Augustinus' *Belijdenissen* – blikt hij terug op zijn 'eertijds': *'Toen ik nog in het donker lag, in de duistere nacht, toen ik op de woelige, volle zee van de wereld rondobberde, wankelend, weifelend en met onzekere tred, onkundig van mijn leven, onbekend met waarheid en licht, toen leek het mij alleszins moeilijk en onbereikbaar wat de Goddelijke genade mij als redding in het vooruitzicht stelde: een mens zou zagezegd herboren kunnen worden... Wat hij vroeger was, zou hij kunnen afleggen, en terwijl het geheel van zijn lichaam bleef bestaan, zou hij in ziel en geest een nieuw mens worden'* (*Aan Donatus*, 3).

Bekering

'Hoe was zo iets mogelijk, vroeg ik mij af, zo'n grote ommekeer? (...) Dat alles overdacht ik vaak bij mijzelf. Want ook persoonlijk zat ik verstrikt in tal van dwalingen uit mijn vroegere leven, en daarvan zou ik mij, geloofde ik, nooit kunnen losmaken. Zo was ik met mijn ondeugden één geworden en gaf er volop aan gehoor. Omdat ik wanhoopde aan beterschap was ik vriendelijk voor mijn slechte eigenschappen, alsof ze mijn eigendom, mijn in huis geboren slaven waren' (*Aan Donatus*, 4).

Vervolgens schrijft hij over de wonderlijke ommekeer in zijn leven: *'Maar zodra de vuiligheid van mijn vroegere leven was afgewassen..., zodra mijn hart gereinigd en zuiver was geworden, stroomde daarin het licht van boven... In een tweede geboorte werd ik weer een nieuw mens. Toen gebeurde er meteen van allerlei wonderlijks. Mijn twijfel werd zekerheid, wat dicht zat opende zich, wat duister was lichtte op, wat eerst lastig leek werd doenlijk. En de ogen werden mij geopend'* (*Aan Donatus*, 4).

Op een heel eigen manier brengt Cyprianus hier het wonder van de wedergeboorte onder woorden. Wat hem onmogelijk scheen en wat bij de mensen onmogelijk is, bleek mogelijk bij God. De Heere verlichtte zijn verstand, opende zijn ogen, reinigde zijn hart en maakte alles nieuw. Wat vroeger een last was, werd nu een lust, en wat vroeger een lust was, werd nu een last.

Legt u er de Dordtse Leerregels, hoofdstuk III/IV, paragraaf 11-12 maar eens naast. Laten we er vooral ons eigen hart en leven naast leggen.

Bisschop

Opvallend snel na zijn bekering, in 248 of 249, wordt Cyprianus gekozen tot bisschop. Tot zijn dood in 258 is hij als herder en leraar werkzaam ten dienste van de gemeente in Carthago.

De tien jaren waarin Cyprianus zijn bisschopsambt uitoefent, zijn bewogen jaren. Dat heeft vooral te maken met twee zware christenvervolgingen: die onder keizer Decius in 250 en die onder keizer Valerianus in 257-258.

Tijdens de eerstgenoemde christenvervolging zoekt Cyprianus een veilige schuilplaats buiten de stad. Dat komt hem op heel wat kritiek te staan: een echte herder verlaat zijn kudde toch niet, als er gevaar dreigt? Is Cyprianus niet een huurling? Cyprianus beroept zich echter op een bijzondere opdracht die hij van God zou hebben ontvangen. Daarnaast schrijft hij in één van zijn brieven: *'Ik was niet zozeer bedacht op mijn eigen veiligheid als wel op de rust van de broeders, want ik wilde voorkomen dat de ontsane onrust door mijn ... aanwezigheid werd aangewakkerd'* (Brief 20.1.2). Na zijn dood zal Pontus, een diaken van Cyprianus en zijn eerste biograaf, hem verdedigen: Cyprianus moest als bisschop gespaard blijven want het schip van de kerk kon in deze roerige tijd zijn stuurman niet missen.

Wat men ook denkt van Cyprianus' vlucht uit Carthago, feit is dat hij op een afstand intens betrokken meeleeft met zijn gemeente, én dat hij in een volgende christenvervolging wel de marteldood sterft.

ds. A.J.T. Ruis

Waar is ons kind?

Een boek met op de voorzijde een kinderledikantje. Een leeg ledikantje. Treffend gekozen. Het maakt zichtbaar dat er sprake is van een gemis. Een kind, dat er was, maar nu niet meer. Of: een kind dat werd verwacht, maar de verwachting werd afgebroken. Het wiegje bleef leeg. Een bloem, in de knop gebroken. Dit boek gaat dan ook over het overlijden van een jong kind, voor de geboorte of na de geboorte. In het bijzonder wordt besproken de vraag naar de eeuwige bestemming van het kind. Ds. M.A. Kempeneers doet in dit boek een poging om aan vaders en moeders van een overleden kindje en aan andere betrokkenen een praktische en pastorale handreiking te bieden. Naar mijn indruk treft hij de goede toon en geeft hij betrouwbare leiding.

Niet voor niets kreeg dit boek de titel *Waar is ons kind?* Het is een vraag die ds. Kempeneers en zijn vrouw ook persoonlijk kennen. Hun zoontje Marijn stierf in 1993 enkele uren na zijn geboorte. Een ervaren die velen met hen delen. Wie het moest meemaken, weet van het verdriet en de ontredde. Pijn die je je hele leven met je mee moet dragen. Een lege plek die niet meer wordt opgevuld, ook al krijgen of hebben de ouders andere kinderen. Je kind is immers vlees van je eigen vlees. Wat zou er meer schrijven dan dat je je eigen kindje in een kil en donker grafje moet neerleggen.

Naast alle pijn en verdriet vanwege het verlies komt er voor veel kerkelijke ouders dan nog de vraag, verwoord door dit boekje: waar is ons kind? We belijden immers dat we heenreizen naar onze eeuwige bestemming. Dat geldt niet alleen volwassenen, dat betreft ook de kinderen. En onze kinderen zijn zondige kinderen. Het zijn immers onze kinderen. Ook in dit opzicht: vlees van ons vlees. Ze hebben via ons, hun ouders, een kwade erfenis ontvangen. Scherp maar terecht verwoordt ons doopformulier het: ... dat wij met onze kinderen in zonden ontvangen en geboren, en daarom kinderen des toorns zijn, zodat wij in het rijk van God niet kunnen komen dan alleen door het wonder van de wedergeboorte. Zou er dan verwachting voor ons gestorven kind zijn? Ons kind wedergeboren? Het heeft vanwege zijn of haar prille leeftijd de tekenen daarvan niet kunnen tonen. Aangrijpende vragen!

Juist op dit punt wijst dit boekje de weg. Een bijbelse en beproefde weg. Het is de weg die ook onze Dordtse vaders hebben geweest. Uitvoerig gaat ds. Kempeneers hierop in. Het is eigenlijk de spits van zijn boodschap. Jawel, ook praktische aspecten, samen-

hangend met het aanstaande sterven en het gestorven-zijn van ons kind, komen aan de orde. Goede adviezen worden verwoord. Over de begeleiding van het stervende kind. Over de begrafenis en over hoe nu verder zonder ons kindje. Toch ligt de eigenlijke boodschap van dit pastorale boek in het geven van een antwoord op de centrale vraag, zoals in de titel verwoord.

De kerkvergadering van Dordrecht (1619) heeft een heldere en troostvolle reactie gegeven op het remonstrantse verwijt als zou het de leer van de calvinisten zijn dat God de kleine kinderen van de borsten der moeders afrukken zou en titanniglijk in het helse vuur zou smijten... Deze stelling heeft de synode van ganser harte met verfoeiing verworpen. Hun belijdenis is een heel andere. Namelijk dat het Woord van God helder uitsprekt dat de kinderen van de gelovigen heilig zijn. Niet vanwege die ouders of die kinderen zelf, maar vanwege het vaste en betrouwbare verbond van God. Daarom moeten de godzalige ouders niet twifelen aan de verkiezing en de zaligheid van hun kinderen die de Heere in hun kindsheid door de dood wegneemt [DL I, 17]. Helder legt ds. Kempeneers uit vanuit welke intentie en met welke herderlijke bedoeling deze belijdenis op deze wijze is verwoord. Zijn uitleg ligt in het verlengde van die andere uitspraak van de kerk der Reformatie waarin wordt beleden dat onze kinderen, niet minder dan de volwassenen, in het verbond van God en in Zijn gemeente begrepen zijn, en dat hun de vergeving en verlossing van de zonden wordt toegezegd [HC zondag 27].

Zijn onze kinderen dan automatisch zalig? Dreigt hier geen verbondsoptimisme? Of deze vraag: kunnen we in plaats van ons te richten op verbond en beloften niet beter afgaan op getuigenissen uit de mond van Gods volk? Daar zijn toch ook voorbeelden van? Laat ik in deze korte bespreking maar verwijzen naar dit boekje zelf. Ik meen van harte dat hier recht gedaan wordt aan wat we in dit opzicht kunnen leren uit het Woord van God en onze belijdenis. Tot een levendige troost. Voor wie? Voor hen die uit genade Zijn verbond en woorden als hun schatten gadeslaan... [Psalm 25].

N.a.v.: Ds. M.A. Kempeneers, *Waar is ons kind?* Herziene derde druk. Uitgeverij Brevier, Kampen. Hard cover. 140 pag. ISBN 9 7894 9243 361 9. Prijs € 16,50.

J.M.J. Kieviet

P E R S BERICHT

REIO-AVOND VERENIGING 'EEN HANDREIKING

D.V. donderdag 19 maart 2020 hopen wij, als regiobestuur Hart van Holland van vereniging *Een Handreiking*, een regioavond te houden in Gouda.

Deze avond zal een herstart zijn van de avonden die in het verleden in deze regio reeds gehouden zijn, het is de bedoeling dat zowel in het voorjaar als in het najaar in de deze regio weer dergelijke avonden worden gehouden.

Voor deze avond is mw. Lianne van der Net van Kranenburg uitgenodigd om te spreken over: Balans in zorgen : Hoe houd ik mezelf in balans, terwijl de zorgen thuis zo groot zijn? Mevrouw Van der Net werkt in de hulpverlening en is bestuurslid bij HiP (Hulp in Praktijk) te Veenendaal.

Locatie: *Graaf Jan van Nassauschool, Steijnpad 1, 2805 JE te Gouda*.

U bent van harte welkom om deze avond bij te wonen. De aanvang is 19.30 uur en rond 22.00 uur hopen we de avond af te sluiten.

Ter bestrijding van de onkosten zal een collecte gehouden worden.

OP D.V ZATERDAG 14 MAART 2020 ZAL ER WEER EEN AMBTSDRAGERBIJEENKOMST WORDEN GEHOUDEN VOOR (OUD) AMBTSDRAGERS UIT DE HHK EN CGK.

Kerkelijke eenheid en verdeeldheid staan centraal tijdens deze komende ambtsdragerbijeenkomst welke de titel heeft gekregen: "Kerkmuren: Zegen of vloek"?

Als sprekers zijn uitgenodigd ds. J.L. Schreuders (als predikant verbonden aan de Hersteld Hervormde gemeente Moria te Urk) en ds. A.A. Egas (als predikant verbonden aan de Christelijke Gereformeerde Kerk te Damwoude).

Deze ambtsdragers bijeenkomst, waarvoor een ieder hartelijk wordt uitgenodigd, zal worden gehouden van 10.00 uur tot 13.00 uur in het kerkgebouw van de Christelijke Gereformeerde (Rehoboth) Kerk, Binnengriend 27, 4251 DG te Werkendam.

Vanaf 09.30 uur staat de koffie/thee voor u klaar!

Hartelijke groet,
N.R. van Dam, scriba HHK Werkendam. (email scriba@hhgwerkendam.nl)
Th.A. Meijboom, scriba CGK Werkendam. (email scriba@cgkwerkendam.nl)

MOET ALLES WAT KAN?

Als medewerker in de zorg sta je vast wel eens stil bij de vraag hoelang blijf je iemand doorbehandelen. En als je over die vraag nadenkt, zullen onderliggende vragen wellicht bij je opkomen:

Moet alles wat medisch nog kan? Dat zal niemand vinden. Maar waar ligt dan de grens? En hoe kom je tot een besluit over bijvoorbeeld wel of niet reanimeren als je ouder wordt of over een grote operatie? Staat zoiets afwijzen, niet haaks op eerbied voor het door God gegeven leven?

Op D.V. donderdag 19 maart organiseert het deputaatschap pastoraat in de gezondheidszorg een toerustingsavond voor werkers in de gezondheidszorg, belangstellenden en ambtsdragers. Daar zal Paul Lieverse (66) op deze medisch-ethische vragen ingaan. Door zijn jarenlange ervaring als anesthesist en pijnarts in een ziekenhuis voor patiënten met kanker kan hij uit eigen ervaring hierover vertellen.

De avond wordt gehouden in de Gereformeerde kerk van Renswoude (Dorpsstraat 88). De avond start met een warme maaltijd, met ruime inloop van 17:30 tot 18:30.

Om 18:30 zal Paul Lieverse zijn lezing geven over dit thema, waarna we in groepen uiteengaan om over de lezing en casuïstiek door te spreken. Na een korte pauze is er plenair een afsluiting waarin vragen besproken kunnen worden. De avond is om 21:00 afgelopen.

Opgave kan via Lucas Stoter l.stoterkip@gmail.com voor 12 maart.

Eigen bijdrage voor het dekken van de onkosten is 12,50,- deze bij aanmelding overmaken op rekeningnummer NL52INGB0000535300 T.n.v. penningmeester Kerkelijk Bureau CGK en onder vermelding van toerusting 19 maart 2020.

Er is mogelijkheid voor een pendeldienst tussen station Veenendaal, De Klomp en Renswoude. Als je hier gebruik van wilt maken dit bij aanmelding vermelden met je contactgegevens.

Met vriendelijke groet,
Deputaten Pastoraat in de Gezondheidszorg, sectie toerusting.

JONGERENAVOND +16

Op DV zaterdagavond 14 maart wordt er in de Chr. Geref. Kerk te Nieuwkoop een +16-jongerenavond gehouden. Deze avond wordt georganiseerd door de jeugdverenigingen van Nieuwkoop, Scheveningen en Alphen a/d Rijn. Thema van deze Bijbelstudieavond is "Waarvoor zou ik bidden?" De leiding is in handen van ds. W. L. van der Staaij. Aanvang: 20.00 uur aan de Nieuwveenseweg 38a in Nieuwkoop. Sluiting: 22.00 uur. Alle jongeren van harte welkom!

BOEKBESPREKINGEN

E. van Oosterom, Weerklank op de Heidelbergse Catechismus, Berijmd op Psalmwijzen, 59 blz., € 4,95, brochure, Uitgeverij De Schatkamer, Rumpt, ISBN 978 90 5741 411 4.

Alle 52 zondagen zijn door de auteur berijmd op de wijzen van verschillende Psalmen.

Ds. J. van Laren, Gedenk aan uw Schepper, Eskol reeks nr. 1, 27 blz., brochure, € 2,95, Uitgeverij De Schatkamer, Rumpt, ISBN 978 90 5741 407 7.

Deze inhoudsvolle preek van ds. J. van Laren (1586-1653) over Prediker 12:1 is in de huidige spelling overgezet en daardoor gemakkelijk te lezen.

De Verrassing
Bungalowpark

Welkom terug op ons park!

Al 60 jaar verrassend op Texel!

www.deverrassing.nl | 0222 31 89 06

Mooi vakantie-appartement in Hoog Sauerland.
www.huizesolagratia.net

Uitnodiging

Alle kinderloze echtparen nodigen wij van harte uit voor onze bijeenkomst op D.V. zaterdag 28 maart 2020 in de Bethelkerk, De Haverkamp 1 te Lunteren. Inloop 14.00 uur, opening 14.30 uur

Wilma van Klaveren houdt voor ons een inleiding. Ook is er ruimte voor vragen en ontmoeting. Hartelijk welkom!

Geen kinderen. En dan?

Revoke wil echtparen met een onvervulde kinderwens ondersteunen door Contact, Voorlichting en Bezinning.

Revoke
Reformatische Vereniging van Ongewild Kinderloze Echtparen

Wilt u meer informatie: kijk op www.revoke.nl, mail naar algemeen@revoke.nl of bel 0318 - 45 65 87.

Van de redactie

Verschijsning volgende nr.

Het volgende nummer zal verschijnen D.V. donderdag 10 maart 2020. Kopij graag binnen donderdag 27 februari 2019.

Ontmoetingsdag

D.V. zaterdag 18 april 2020 in de Christelijke Gereformeerde Kerk van Werkendam. Onderwerp: Hoe lees ik de Bijbel. Sprekers: Prof. dr. A. Baars, ds. J. de Bruin, ds. P. Roos en ds. K. Hoefnagel.

LCJ

ABC van het geloof is met nieuwe kernwoorden uitgebreid. www.abcvanhetgeloof.nl en www.abcvoorkinderen.nl

Er is ook een biddaghangar uitgebracht door het LCJ, het HJW en de HHJO.

CBB

'Bewaar het Pand' is voor mensen met een leesbeperking beschikbaar bij de CBB (Chr. Bibliotheek voor Blinden en Slechtzienden). Tel. 0341- 565499, e-mail info@cbb.nl

AvH

Begrafenisonderneming de Jongh

Voor een waardige en stijlvolle verzorging van alleen begrafenissen

Hardinxveld-Giessendam 0184 - 61 11 54	Dordrecht e.o. 078 - 641 27 40	Waardenburg 0418 - 65 20 39
---	-----------------------------------	--------------------------------

Dag en nacht persoonlijk bereikbaar.

www.begrafenisondernemingdejongh.nl

VAN STAVEREN
begrafenisverzorging

Met aandacht, zorg en respect

Dag en nacht bereikbaar
(0172) 23 33 38

Wij verzorgen alleen begrafenissen

Vraag vrijblijvend het boekje "Mijn Laatste Wens".

www.vanstaverenbegravenissen.nl
info@vanstaverenbegravenissen.nl

OPEN DAG IN SALEM

ONTDEK ONZE ZORG, ONZE SFEER EN ONZE GRATIS FRIET!

ZATERDAG

21 MAART

10:00 tot 14:00 uur

www.salem.nl/opendag

- Gezondheidsplein
- Mobiele keuken
- Gratis friet/lunch
- Test je fysieke, cognitieve en praktische vaardigheden
- Creatieve activiteiten
- Kinderprogramma
- Informatie (ver)nieuwbouw
- Workshops o.a.
 - Verpleeghuiszorg nodig! Wat nu?
 - Omgaan met dementie

Ontdekdezorg week 2020

wonen met zorg

→ Ridderkerk
salem.nl/opendag

Unieke begeleiding
bij autisme

AMBULANTE BEGELEIDING

Welcura biedt nu ook Ambulante begeleiding aan kinderen en volwassenen met autisme.

Heeft u hulp nodig voor uzelf of iemand uit uw omgeving? Onze gespecialiseerde medewerkers staan graag voor u klaar.

www.welcura.nl | info@welcura.nl | 06 230 846 63

Wij zoeken een LID RAAD VAN TOEZICHT

Heeft u hart voor het reformatorisch onderwijs, oog voor de achterban van de school en het vermogen om toezicht te houden op het gevoerde bestuur? Dan maken we graag kennis met u.

Gezien de huidige samenstelling van de RvT is kennis van **financiën** en/of van **juridische zaken** een pré.

Als u meer informatie wenst, kunt u contact opnemen met de voorzitter van de sollicitatiecommissie, ds. A.C. Uitslag, a.c.uitslag@kliksafe.nl, 06-20037559.

Een uitgebreide profielbeschrijving vindt u op de website: www.pieterzandt.nl/vacatures. Uw sollicitatie zien we graag uiterlijk D.V. 9 maart 2020 tegemoet via sollicitatie@pieterzandt.nl.

Sollicitatiegesprekken vinden plaats op D.V. 19 maart 2020.

Pieter Zandt
scholengemeenschap

